

DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2025-3-16>
УДК 338.43:339.7:330.35

Островська Наталія Степанівна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7259-7403>*

Пацан Юлія Миколаївна

*здобувачка,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2773-9749>*

Ісопенко Василь Андрійович

*здобувач,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2999-2843>*

АГРОСЕКТОР ЯК ЧИННИК ВАЛЮТНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

У статті досліджено вплив доходів від експорту зерна на макрофінансову стабільність України, визначено основні канали впливу валютних надходжень на платіжний баланс, обмінний курс гривні, рівень міжнародних резервів та інвестиційну привабливість держави. Проаналізовано динаміку експорту зернових культур за останні п'ять років, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменю, а також окреслено структурні зміни в обсягах поставок і внесок аграрного сектору в доходну частину бюджету. Підкреслено, що зерновий експорт відіграє стратегічну роль у забезпеченні валютної стабільності, підтримці економічного зростання та формуванні позитивного сальдо торговельного балансу. Наголошено на потребі диверсифікації ринків, модернізації інфраструктури, розвитку логістики, підвищенні конкурентоспроможності агропродукції, залученні інвестицій у технологічне оновлення галузі та посиленні її експортного потенціалу.

Ключові слова: макрофінансова стабільність, експорт зерна, валютні надходження, платіжний баланс, міжнародні резерви.

Natalia Ostrovska

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Yuliia Patsan

*Student,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

Vasyl Isopenko

*Student,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*

THE AGRICULTURAL SECTOR AS A FACTOR OF CURRENCY STABILITY IN THE FACE OF ECONOMIC TURBULENCE

The article presents an in-depth examination of how grain export revenues affect Ukraine's macro-financial stability, focusing on the multifaceted role of the agricultural sector as a key driver of external income and currency inflows. It identifies major transmission channels through which export-generated foreign currency influences the national economy, including the balance of payments, exchange rate formation, accumulation of international reserves, and fiscal sustainability. Statistical evidence covering the last decade demonstrates that grain exports account for a significant share of Ukraine's total export structure and ensuring a stable inflow of foreign exchange and compensating for trade deficits in other sectors. The analysis reveals that periods of high global grain prices have coincided with the strengthening of the national currency and growth of international reserves, thereby supporting monetary stability and debt service capacity. The author emphasizes that the agricultural sector serves as a countercyclical buffer, cushioning the economy against external shocks, global price volatility, and geopolitical risks that have intensified since 2022. Moreover, grain exports contribute directly to the revenue side of the state budget through taxation, export duties, and related logistics services.

© Островська Н.С., Пацан Ю.М., Ісопенко В.А., 2025

The study highlights the need for policies that enhance the stabilizing effect of agricultural exports, such as modernizing transport and port infrastructure, improving export logistics, diversifying target markets, and introducing transparent taxation mechanisms. It is argued that strengthening the institutional and financial framework of the agrarian sector can improve investment attractiveness, ensure more predictable foreign currency inflows, and reduce vulnerability to global market disruptions. Overall, the article concludes that sustainable development of Ukraine's grain export potential is essential for reinforcing macroeconomic resilience and maintaining financial stability in the face of ongoing global and domestic challenges.

Keywords: macro-financial stability, grain exports, foreign exchange earnings, balance of payments, international reserves.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної війни, що триває в Україні з 2022 року, питання забезпечення макрофінансової стабільності набуло особливої ваги. Втрата значної частини промислового потенціалу, скорочення надходжень від традиційного експорту та зростання фіскального навантаження зумовили необхідність пошуку альтернативних джерел валютних ресурсів. У цьому контексті аграрний сектор, зокрема експорт зернових культур, став критично важливим елементом фінансової стійкості держави. Валютна виручка від продажу агропродукції забезпечує підтримку платіжного балансу, зміцнення резервів Національного банку та стабільність національної валюти. Водночас підвищується потреба у науково обґрунтованому аналізі механізмів впливу агроекспорту на фінансову систему країни з метою формування ефективної політики у сфері економічної безпеки та антикризового управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу аграрного сектору на макроекономічні показники досліджувалося у працях провідних українських економістів та аналітичних центрів. Так, експерти Національного інституту стратегічних досліджень аналізували структурні зміни в експорті зернових культур та їхній вплив на валютну ліквідність і платіжний баланс. Дослідники Київської школи економіки оцінювали ефекти експорту сільськогосподарської продукції на динаміку обмінного курсу та резервів Національного банку України, а також на макропоказники, зокрема інфляцію та стабільність фінансової системи. Праці Національного банку України присвячені кількісному аналізу каналів впливу валютних надходжень від зернового експорту на обмінний курс, міжнародні резерви та грошову ліквідність. Державна служба статистики України надає емпіричні дані щодо обсягів експорту, структури поставок і внеску аграрного сектора у формування доходів державного бюджету. Серед окремих науковців Олександр Мартиненко досліджував взаємозв'язок між експортом зерна та стабільністю гривні, а Ірина Ковальчук аналізувала вплив аграрного сектору на платіжний баланс і валютні резерви. Разом з тим, більшість досліджень мають описовий характер і недостатньо систематизують канали впливу зернового експорту саме на макрофінансову стабільність у воєнних умовах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості публікацій, присвячених ролі аграрного сектору в економіці України, більшість із них зосереджуються на питаннях продовольчої безпеки, експортного потенціалу або галузевої динаміки виробництва. Водночас, у науковому дискурсі майже не розглядалася комплексна оцінка саме макрофінансового ефекту від доходів, отриманих від експорту зернових культур, в умовах повномасштабної війни. Дотепер бракувало аналітичних досліджень, які б одночасно враховували валютну чутливість економіки, динаміку платіжного балансу, а також здатність агроекспорту компенсувати втрати інших джерел валютних надходжень.

У межах цієї статті вперше на основі системного аналізу офіційної статистики, цінової кон'юнктури та обсягів експорту зернових культур у 2022–2024 роках досліджено взаємозв'язок між доходами аграрного експорту та ключовими параметрами макрофінансової стабільності держави. У роботі також здійснено кількісну та якісну оцінку впливу сезонних, логістичних і зовнішньополітичних факторів на валютну виручку, виявлено залежність платіжного балансу від динаміки аграрного експорту в умовах війни, а також окреслено нові ризики, пов'язані з концентрацією валютних надходжень у межах одного сектору.

Мета статті. Метою статті є комплексне дослідження впливу доходів від експорту зернових культур на забезпечення макрофінансової стабільності України в умовах воєнної економіки та глобальної нестабільності. У центрі уваги – аналіз ролі аграрного експорту як джерела валютних надходжень, що дозволяють підтримувати обмінний курс гривні, формувати позитивне сальдо платіжного балансу, поповнювати золотовалютні резерви та забезпечувати дохідну частину державного бюджету.

У межах поставленої мети передбачається виконання таких дослідницьких завдань: виявлення основних каналів впливу доходів від експорту зернових на макроекономічні індикатори країни; аналіз динаміки та структури аграрного експорту у 2022–2024 роках із урахуванням логістичних, цінових та геополітичних факторів; оцінка ефективності державних заходів щодо підтримки агросектору як одного з ключових елементів фінансової стійкості; розробка рекомендацій щодо посилення ролі аграр-

ного експорту у формуванні валютної та бюджетної витривалості держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічна роль агросектору у економіці воєнного часу в Україні може бути розглянута через призму кількох ключових економічних теорій. По-перше, теорія економічної безпеки наголошує, що аграрний сектор є основою продовольчої безпеки країни, а у воєнних умовах ця роль лише посилюється, адже стабільне забезпечення населення продовольством є запорукою соціальної стабільності та національної цілісності.

По-друге, макроекономічний чинник пояснює, що агросектор виступає важливим джерелом валютних надходжень, які підтримують платіжний баланс і валютний курс національної валюти. Адже експорт сільськогосподарської продукції суттєво впливає на валютну стабільність країни. Підтримка валютної стабільності через аграрний експорт допомагає уникнути різких коливань курсу гривні, що важливо для довіри інвесторів.

Теорія структурних зрушень пояснює, як війна спричиняє значні зміни в економічній структурі, де агросектор набуває статусу драйвера економічного виживання та відновлення, особливо в умовах руйнування промислового потенціалу. Оскільки, аграрний сектор виступає ключовим двигуном для стабілізації економіки в умовах воєнного конфлікту. В свою чергу, це підкреслює важливість державної політики, яка повинна спрямовуватися на підтримку аграрного сектору через субсидії, логістику та інвестиції.

Водночас теорія валютного курсоутворення і платіжного балансу демонструє механізми, за допомогою яких валютні надходження від аграрного експорту сприяють стабілізації гривні. Також ресурсна залежність від сільського господарства викликає ризики недостатньої диверсифікації.

Україна має високорозвинений аграрно-продовольчий сектор, спроможний не лише повністю забезпечити внутрішні потреби населення в харчових продуктах, а й посилити присутність держави на світових ринках за низкою стратегічних товарних позицій. Завдяки традиційно сильному експортному потенціалу у сфері продовольства, наша країна відіграє важливу роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. До початку повномасштабної війни Україна стабільно входила до топ-5 світових експортерів зернових культур за обсягами постачання. У той період Україна поставляла на світовий ринок три четверти власного виробництва: 10 % світового експорту пшениці, понад 14 % кукурудзи і понад 47 % соняшникової олії, а внутрішнє споживання становило лише 20–25% [1].

Водночас повномасштабні бойові дії, що розгорнулися на території України внаслідок збройної агресії з боку російської федерації, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, суттєво погіршили стан продо-

вольчої безпеки в країні. Це обумовлено порушенням логістичних маршрутів, руйнуванням виробничої та транспортної інфраструктури, пошкодженням сільськогосподарських підприємств, а також скороченням обсягів виробництва харчових продуктів на тих потужностях, які залишаються функціональними.

У період з 2022 по 2024 рік динаміка офіційного курсу гривні до долара США та євро демонструвала суттєві коливання, які тісно корелювали з обсягами аграрного експорту. До повномасштабного вторгнення курс залишався стабільним – у січні 2022 року середній курс становив 28,32 грн/долар США. Починаючи з липня 2022 року, Національний банк був змушений зафіксувати курс на рівні 36,57 грн/долар, що стало наслідком різкого падіння обсягів експорту та загального дефіциту валютної ліквідності. Але починаючи з кінця 2023 року НБУ перейшов до керованого плавання. Таке рішення викликане відносною стабілізацією економіки і позитивно вплинуло на експорт через встановлення ринкових цін. Схожа ситуація простежується і щодо євро, хоча він і не був фіксований, але середньомісячний курс якого піднявся з 32,05 грн у січні 2022 до понад 45 грн у 2024 році. Така динаміка підтверджує, що валютний ринок гостро реагував на скорочення обсягів продажу, зумовлених логістичними та безпековими бар'єрами. Після часткового відновлення експортної інфраструктури та покращення обсягів постачань у 2023–2024 роках, тиск на валютний ринок дещо послабився, що дало змогу уникнути подальшої девальвації гривні [2]. Подібні коливання негативно впливали на стабільність доходу експортерів, та викликали недоотримання виручки, особливо у період фіксованого курсу, коли ринкові ціни були вищі.

Надходження валютної виручки від експорту аграрної продукції стало одним із ключових чинників підтримки курсової стабільності гривні, знизило необхідність валютних інтервенцій з боку Національного банку України та сприяло зростанню золотовалютних резервів. Унаслідок втрати частини промислових потужностей, скорочення обсягів металургійного, хімічного та машинобудівного експорту в 2022 році, сільське господарство стало практично єдиним стабільним джерелом валютних надходжень. Це дозволило агросектору частково компенсувати втрати від блокування інших стратегічних експортних галузей. У 2023–2024 роках саме завдяки експортним поставкам зернових вдалося зберегти позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, що стало фундаментом для фінансової стабільності країни.

Разом із тим, надмірна концентрація валютних надходжень у межах одного – аграрного – сектору формує стратегічні ризики для фінансової безпеки країни. У разі різкого зниження експортних цін на зернові, погіршення погодних умов, логістичної блокади або глобального падіння попиту, Україна може втратити основне джерело валютної виручки. Це

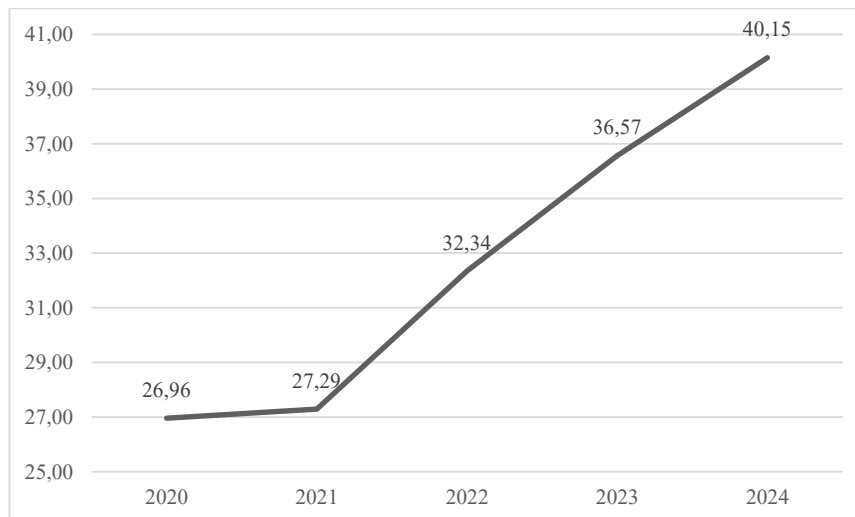

Рис. 1. Офіційний курс гривні щодо американського долара за 2020–2024 рр., грн (середній за період)

створює вразливість для платіжного балансу, валютного ринку та бюджетного планування. Тому важливо не лише підтримувати агроекспорт, але й реалізовувати політику диверсифікації зовнішньоекономічних джерел надходжень – зокрема, через відновлення промислового експорту, стимулювання ІТ-індустрії, послуг і високотехнологічного агровиробництва.

Водночас, сільськогосподарський сектор зазнав одних із найбільших втрат серед усіх галузей економіки. За оцінками Київської школи економіки, непрямі втрати аграрного сектору через війну можуть досягти \$83 млрд до кінця 2025 року [3]. Значних економічних втрат зазнали також підприємства, розташовані на тимчасово окупованих територіях, зокрема в Херсонській, Харківській, Луганській та Донецькій областях. За різними оцінками, на сьогодні близько 20% українських сільськогосподарських угідь окуповані.

Незважаючи на ці втрати, Україна зберегла статус ключового постачальника продовольства на світовий ринок, що мало вирішальне значення для її макрофінансової стабільності.

Загальний обсяг українського експорту у 2023 році становив близько \$36 млрд, що стало наслідком поступового економічного відновлення після глибокого падіння у 2022 році. У 2024 році експорт зріс до \$41,7 млрд, продемонструвавши позитивну динаміку, попри триваючі безпекові ризики та глобальну турбулентність на продовольчих ринках [4]. Така тенденція свідчить про адаптивність української економіки до нових викликів, де аграрний сектор виступає потужним драйвером.

У 2023/24 маркетинговому році Україна експортувала 50,8 млн тонн зернових і зернобобових культур, зокрема 18,4 млн тонн пшениці, 29,4 млн тонн кукурудзи та 2,5 млн тонн ячменю [5]. У 2024 році спостерігалось подальше зростання експортних обсягів: експорт кукурудзи досяг 34,8 млн тон, що

на 32% більше порівняно з відповідним періодом попереднього року, поставки пшениці зросли на 41% і становили 22,8 млн тон, а експорт ячменю збільшився на 1,7%, досягнувши 3,65 млн тон [6]. Така позитивна динаміка експорту суттєво сприяє формуванню позитивного сальдо платіжного балансу, що, своєю чергою, підтримує стабільність національної валюти.

Покращення експортних показників у 2023–2024 роках стало можливим завдяки розширенню логістичних маршрутів: зросло навантаження на дунайські порти, частково відновлено роботу портів Чорного моря, а також активізовано перевезення сільськогосподарської продукції автомобільним і залізничним транспортом. Це дало змогу знизити тиск на валютний ринок та зміцнити економічну стійкість держави в умовах воєнного часу.

Цінова кон'юнктура відіграє одну з ключових ролей впливу на макроекономічні показники. У 2024 році, за даними ФАО, індекс цін на зернові знизився на 13,3% порівняно з 2023 роком, але в травні-червні відбулося зростання цін через погодні ризики та скорочення поставок з Бразилії та Аргентини [7]. На цьому фоні Україна змогла виграти за рахунок якісного зерна та стратегії активного експорту, особливо у весняно-літній період.

У 2024 році динаміка експортних цін на ключові агрокультури – пшеницю, кукурудзу та ячмінь – відіграла важливу роль у підтриманні макроекономічної стійкості України в умовах воєнної економіки (рис.2). Ціни на пшеницю демонстрували відносну стабільність із сезонними коливаннями: мінімум зафіксовано в березні (195 дол./т), а максимум – у травні (243 дол./т), що вказує на збереження експортного потенціалу і стабільного попиту попри ризики блокади портів і загрозу логістичної ізоляції [8]. У другій половині року ціни перебували в межах 207–226 дол./т, що свідчить про наявність діе-

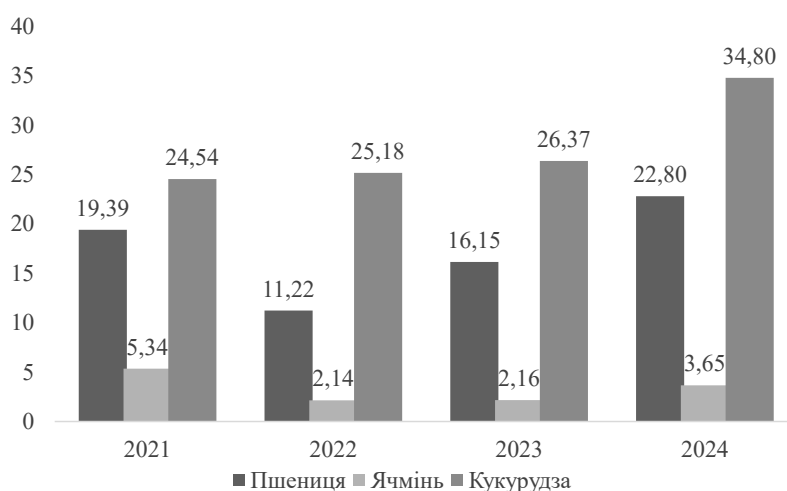

Рис. 2. Експорт основних видів зернових культур з України, 2021–2024 рр., млн тонн

вих альтернативних маршрутів постачання та стратегічну важливість пшениці як джерела валютних надходжень.

Ціни на кукурудзу у 2024 році демонстрували низхідну динаміку – з 187 дол./т у січні до 151,18 дол./т у серпні – зумовлену надлишком пропозиції та експортними обмеженнями в Чорному морі [9]. Проте з вересня спостерігалось часткове відновлення до 166,5 дол./т у грудні, що може свідчити про успішну адаптацію аграрного сектору до нових умов та відновлення валютного потенціалу експорту. Схожа ситуація з ячменем: хоча світові ціни знизилися на 15% до 262 дол./т через падіння попиту, в українських портах у серпні зафіксовано локальний ціновий сплеск до 170–173 дол./т, обумовлений зниженням врожаю та обмеженням продажів.

Аграрний сектор також став мультиплікатором зростання для інших галузей економіки, зокрема транспорту, переробної промисловості та логістики. Поряд із цим, простежується виразний макроекономічний ефект аграрного експорту, що безпосередньо

впливає на динаміку валового внутрішнього продукту. У 2022 році падіння реального ВВП України становило рекордні – 28,8%, що було зумовлено як загальним економічним шоком через повномасштабну війну, так і різким скороченням обсягів експорту сільськогосподарської продукції. Вже у 2023 році ситуація частково стабілізувалась – зафіксовано зростання ВВП на рівні 5,3%, а у 2024 році темпи зростання склали 2,9% [10]. Частка аграрного сектору у структурі ВВП зросла з 18,1% у 2022 році до 20,2% у 2024 році [11], що відображає його провідну роль в економіці країни та здатність генерувати валютні ресурси навіть в умовах війни.

У цьому контексті експортне ціноутворення в аграрному секторі виконує не лише торговельно-фінансову, а й макрофінансову стабілізуювальну функцію. У 2024 році валютна виручка від експорту агропродукції сягнула \$24,5 млрд, що забезпечило понад 35% усіх валютних надходжень до країни [12]. Цей показник став другим історичним максимумом після 2021 року і є свідченням високого ступеня екс-

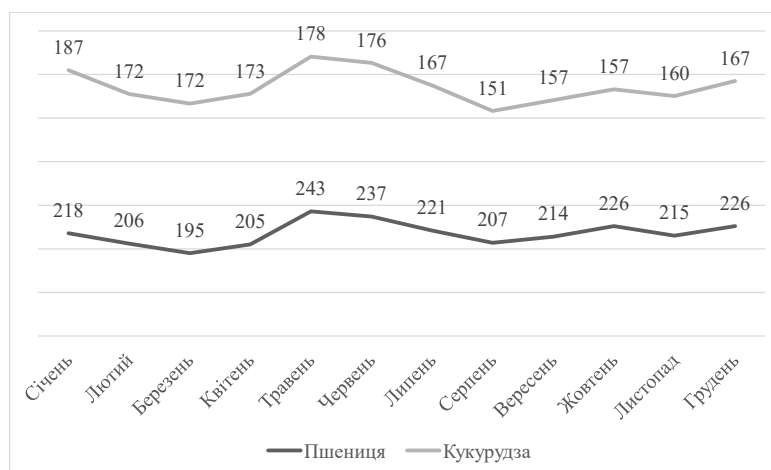

Рис. 3. Експортні ціни на пшеницю та кукурудзу, 2024 рр., дол. США/тонна

портної залежності української економіки від агросектору. В умовах обмеженого зовнішнього фінансування, аграрний експорт виконує роль ключового джерела підтримки золотовалютних резервів, стабілізації платіжного балансу, збереження курсової рівноваги та наповнення бюджету. З огляду на це, навіть помірні цінові коливання на основні культури – пшеницю, кукурудзу й ячмінь – можуть мати істотні наслідки для фінансової витривалості держави, а отже вимагають стратегічного прогнозування та диверсифікації логістичних ланцюгів.

Даний приплив валютних надходжень сприяв покращенню платіжного балансу. Наприклад, у серпні 2024 року платіжний баланс України був зведений з профіцитом у \$3,2 млрд, що є суттєвим покращенням порівняно з дефіцитом у \$2,4 млрд у серпні 2023 року [13].

У той же час аграрний експорт також є джерелом фіскальних надходжень. Попри те, що експорт зерна оподатковується за ставкою ПДВ 0%, аграрні компанії сплачують інші податки, зокрема ПДФО, ЄСВ, акцизи та податок на прибуток. У 2024 році ставка ПДВ для операцій з постачання сільгосппродукції в межах України становила 14%, що також сприяло збереженню бюджетних надходжень, зменшуючи податковий тиск на фермерів.

Варто відзначити, що у 2024 році змінилась географія українського експорту аграрного сектору. Традиційні партнери, як-от Туреччина, зменшили закупівлі через конкуренцію з російським зерном, натомість зросли поставки до Індонезії, В'єтнаму, Таїланду, Єгипту та Алжиру [14]. Хоч це й має негативні наслідки для українського експорту, це все одно свідчить про гнучкість українського експорту та здатність переорієнтовуватись у складних умовах.

Незважаючи на превалюючу роль аграрного сектору в економіці України, сільгоспвиробники продовжують зіштовхуватися з рядом серйозних викликів. Основними з яких є обмежені можливості для зберігання врожаю, слабо розвинена логістична інфраструктура, високі страхові витрати, нестача кваліфікованого персоналу та обмежений доступ до фінансових ресурсів.

У цих умовах критично необхідними залишаються державні ініціативи, спрямовані на відновлення транспортної та складської інфраструктури, стимулювання експорту, а також забезпечення пільгового кредитування для аграріїв. Особливої актуальності набувають програми компенсації логістичних витрат, розвиток систем агрострахування в умовах підвищених воєнних ризиків та цільова підтримка малих і середніх фермерських господарств. Такі заходи є ключовими для стабілізації та довгострокового відновлення аграрного виробництва в Україні.

Отже, аграрний сектор відіграє ключову роль для макроекономічної стабільності, наповнення бюджету та стабільності валютного ринку України

у період воєнного часу. У 2022–2024 роках аграрії продемонстрували здатність до адаптації та відновлення, незважаючи на масштабні виклики, спричинені повномасштабною війною. Для забезпечення подальшого зростання та ефективного функціонування цієї стратегічної галузі необхідні комплексні заходи з боку держави. Йдеться, зокрема, про модернізацію транспортно-логістичних маршрутів, інвестиції в інфраструктуру зберігання та перевалки, удосконалення механізмів фінансової підтримки, включно з доступом до пільгового кредитування, агрострахування та субсидій. Забезпечення сталого розвитку агросектору дозволить Україні не лише укріпити власну продовольчу безпеку, а й зберегти статус одного з провідних постачальників агропродукції на світовому ринку.

Висновки. У ході дослідження було обґрунтовано, що аграрний експорт, зокрема експорт зернових культур, відіграє системоутворювальну роль у забезпеченні макрофінансової стабільності України в умовах повномасштабної війни та глибоких трансформацій економічної системи. У період 2022–2024 років саме сільськогосподарська продукція стала ключовим джерелом валютних надходжень, що дозволило уникнути глибокої девальвації гривні, зміцнити міжнародні резерви та профінансувати критичні статті державного бюджету. Крім того, експорт аграрної продукції став фактором підтримки зовнішньоторговельної активності, компенсуючи втрати у промисловому експорті та забезпечуючи приплив валюти в умовах суттєвого обмеження зовнішнього фінансування. Проте одночасно з цим висока залежність від експорту зерна формує серйозні ризики, пов'язані з волатильністю світових цін, логістичними обмеженнями, зміною кон'юнктури зовнішніх ринків і загрозами блокування транспортних маршрутів.

Поглиблений аналіз засвідчив, що аграрний сектор виконує не лише функцію джерела фінансової підтримки, а й є потужним мультиплікатором для розвитку суміжних галузей – транспорту, логістики, харчової промисловості, фінансового сектору. Його експортний потенціал здатен генерувати вторинний ефект економічного зростання, що особливо актуально в умовах обмежених ресурсів. У зв'язку з цим доцільним є перегляд державної політики у напрямку посилення інституційного захисту аграрного експорту, диверсифікації географічної структури зовнішніх поставок, модернізації логістичної інфраструктури та впровадження комплексних інструментів агрострахування.

У перспективі, ефективна реалізація стратегічних ініціатив, спрямованих на розширення ринків збуту, цифровізацію експортної логістики, підтримку переробної галузі та стимулювання виробництва продукції з високою доданою вартістю, дозволить трансформувати аграрний експорт з інструменту

кризового виживання у стійкий фактор довготривалого фінансового розвитку держави. Лише цілісна, скоординована й проактивна державна політика зможе забезпечити стабільність макрофінансових показників, зміцнити фінансову витривалість країни та зберегти провідні позиції України на світовому аграрному ринку навіть в умовах глобальних викликів та воєнної економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. НІСД. Аграрний сектор України у 2023 році: складові стійкості, проблеми та перспективні завдання. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahramnyy-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykosti-problemy-ta> (дата звернення: 18.05.2025)
2. Національний банк України. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart> (дата звернення: 18.05.2025)
3. Шевченко Ю. Аграрний прорив України: хто годує світ у 2025 році. URL: <https://surl.lu/iqcjek> (дата звернення 18.05.2025 р.)
4. Державна служба статистики України. Зовнішня торгівля України товарами за 2024 рік. URL: <https://stat.gov.ua/uk/news/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-2024-rik-ekspres-vypusk> (дата звернення 18.05.2025)
5. УЗА. Підсумки сезону 2023/2024: експорт зернових та олійних – 57,5 млн т. URL: <https://uga.ua/news/pidsumky-sezonu-2023-2024-eksport-zernovykh-ta-olijnykh-57-5-mln-t/#undefined> (дата звернення 18.05.2025)
6. UN Comtrade Database. Trade Statistics. URL: <https://comtradeplus.un.org/TradeFlow?Frequency=A&Flows=M&CommodityCodes=08&Partners=0&Reporters=804&period=2021&AggregateBy=none&BreakdownMode=plus> (дата звернення 18.05.2025)
7. Food and Agriculture Organization of United Nations. FAO Food Price Index dips during the month of December. URL: <https://www.fao.org/newsroom/detail/fao-food-price-index-dips-during-the-month-of-december-month-on-month/en> (дата звернення 18.05.2025)
8. Markets Insider. Wheat price. URL: <https://markets.businessinsider.com/commodities/wheat-price> (дата звернення 18.05.2025)
9. Markets Insider. Corn price. URL: https://ycharts.com/indicators/us_corn_price (дата звернення 18.05.2025)
10. Державна служба статистики України. Національні рахунки (ВВП). URL: https://www.ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr_u.htm (дата звернення 18.05.2025)
11. Верстюк І. Українська економіка зростає, попри війну. Правда чи міф? URL: <https://hromadske.ua/ekonomika/231345-ukrayinska-ekonomika-zrostaie-popry-viynu-pravda-chy-mif> (дата звернення 18.05.2025)
12. Інтерфакс-Україна. Україна у 2024 р. поставила другий історичний рекорд - \$24,5 млрд валютної виручки від експорту агропродукції. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/1037903.html> (дата звернення 18.05.2025)
13. Міністерство фінансів України. Профіцит поточного рахунку платіжного балансу у серпні становив \$3,2 млрд. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/10/03/136908653/> (дата звернення 18.05.2025)
14. Серебрякова Х. Зміни в експорті пшениці з України у 2024/25 МР: Азія та Північна Африка активізуються, поки Європа скорочує закупівлі. URL: https://asapagri.com/blog?journal_blog_post_id=351 (дата звернення 18.05.2025)

REFERENCES

1. NISD. Ahrarnyi sektor Ukrainy u 2023 rotsi: skladovi stiikosti, problemy ta perspektyvni zavdannia [The agricultural sector of Ukraine in 2023: components of resilience, problems and prospective tasks]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahramnyy-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykosti-problemy-ta> (accessed May 18, 2025)
2. Natsionalnyi bank Ukrainy. Ofitsiyni kurs hryvni shchodo inozemnykh valiut [Official exchange rate of the hryvnia to foreign currencies]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart> (accessed May 18, 2025)
3. Shevchenko, Yu. Ahrarnyi proryv Ukrainy: khto hoduie svit u 2025 rotsi [Ukraine's agricultural breakthrough: who feeds the world in 2025]. Available at: <https://surl.lu/iqcjek> (accessed May 18, 2025)
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy za 2024 rik [Foreign trade in goods of Ukraine in 2024]. Available at: <https://stat.gov.ua/uk/news/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-2024-rik-ekspres-vypusk> (accessed May 18, 2025)
5. UZA. Pidsumky sezonu 2023/2024: eksport zernovykh ta oliinykh – 57,5 mln t [Results of the 2023/2024 season: grain and oilseed exports – 57.5 million tons]. Available at: <https://uga.ua/news/pidsumky-sezonu-2023-2024-eksport-zernovykh-ta-olijnykh-57-5-mln-t/#undefined> (accessed May 18, 2025)
6. UN Comtrade Database. Trade statistics. Available at: <https://comtradeplus.un.org/TradeFlow?Frequency=A&Flows=M&CommodityCodes=08&Partners=0&Reporters=804&period=2021&AggregateBy=none&BreakdownMode=plus> (accessed May 18, 2025)
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO Food Price Index dips during the month of December. Available at: <https://www.fao.org/newsroom/detail/fao-food-price-index-dips-during-the-month-of-december-month-on-month/en> (accessed May 18, 2025)
8. Markets Insider. Wheat price. Available at: <https://markets.businessinsider.com/commodities/wheat-price> (accessed May 18, 2025)
9. Markets Insider. Corn price. Available at: https://ycharts.com/indicators/us_corn_price (accessed May 18, 2025)
10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Natsionalni rakhunky (VVP) [National accounts (GDP)]. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr_u.htm (accessed May 18, 2025)
11. Verstiuk, I. Ukrainska ekonomika zrostaie, popry viinu. Pravda chy mif? [The Ukrainian economy is growing despite the war. Truth or myth?]. Available at: <https://hromadske.ua/ekonomika/231345-ukrayinska-ekonomika-zrostaie-popry-viynu-pravda-chy-mif> (accessed May 18, 2025)

12. Interfaks-Ukraina. Ukraina u 2024 r. postavyla druhyi istorychnyi rekord – \$24,5 mlrd valiutnoi vyručky vid eksportu ahroproduktii [Ukraine in 2024 set the second historical record – \$24.5 billion in foreign exchange earnings from agricultural exports]. Available at: <https://interfax.com.ua/news/economic/1037903.html> (accessed May 18, 2025)
13. Ministry of Finance of Ukraine. Current account surplus of the balance of payments in August amounted to \$3.2 billion. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2024/10/03/136908653/> (accessed May 18, 2025)
14. Serebriakova, K. Zminy v eksporti pshenytsi z Ukrainy u 2024/25 MR: Aziia ta Pivnichna Afryka aktyvizuiutsia, poky Yevropa skoruchuiie zakupivli [Changes in wheat exports from Ukraine in the 2024/25 MY: Asia and North Africa become more active, while Europe reduces purchases]. Available at: https://asapagri.com/blog?journal_blog_post_id=351 (accessed May 18, 2025)

Стаття надійшла: 17.06.2025

Стаття прийнята: 10.07.2025

Стаття опублікована: 28.11.2025